

Waarvoor dient energie?

Hoofdstuk uit het boek: "Die Smartifizierung der Macht, Beiträge zu einer Offensive gegen das technologische Netz"

nn

maart 2017

”Ze protesteren tegen de energie die onder hun huis stroomt, maar in hun huis willen ze het,” mompelt de nationaal-populistische Filistijn deze dagen met het oog op wat momenteel een klein dorp in Puglia op zijn grondvesten doet schudden en zich naar de rest van het land verspreidt: Gevechten tussen wetshandhavers en tegenstanders voor het gebied waar een bouwplaats is gepland van de Trans Adriatische Pijpleiding (TAP), die ongeveer 3000 km lange gaspijpleiding die Turkije zal bereiken vanuit Azerbeidzjan (TANAP, Trans Anatolische Pijpleiding) om Griekenland, Albanië en de Adriatische Zee te doorkruisen en aan te komen bij de kust van de provincie Lecce dit ongeveer 880 km lange traject zal TAP heten. Salento staat niet alleen in dit protest, waarbij het niet altijd duidelijk is waar rede eindigt en excuus begint.

Standing Rock, bijvoorbeeld, is een ‘indianenreservaat’ in Noord-Dakota in de Verenigde Staten. Hythe, daarentegen, is een klein, eenzaam dorp van nog geen duizend zielen in de streek van Alberta, Canada. Als we de ‘Nieuwe Wereld’ verlaten om naar Europa te kijken, vinden we Niederzier in Duitsland, een gemeente van ongeveer 15.000 inwoners in Noordrijn-Westfalen, en vervolgens in Frankrijk, waar verschillende plaatsen onmiddellijk in gedachten komen, zoals Haute Durance in de Alpen, precies op de grens met Piemonte. Of kleine dorpjes verspreid in Bourgogne, Haute-Wenen of de Loire, of niet ver van Parijs. In Finland daarentegen zou men Pyhäjoki en de Botnische Golf kunnen noemen.

Wat is de rode draad die al deze geografische punten verbindt? Niet alleen het feit dat ook daar installaties voor de exploitatie van energiebronnen in aanbouw zijn - of al jaren actief zijn, zoals in het Duitse geval - maar ook dat deze van bovenaf gewenste en opgelegde projecten op hevig verzet van onderaf stuiten, dat vaak de grenzen van het legale verzet verlaat om uit te monden in een openlijke opstand (die van de troosteloosheid van petitie overgaat in de razernij van sabotage). Nu, als synoniem voor de kracht die het leven in staat stelt zich uit te drukken, loopt energie zelf bijna nooit gevaar in twijfel te worden getrokken.

Iedereen eist het omdat niemand houdt van de zwakte, het gebrek aan mobiliteit, de verlamming (geassocieerd met het gebrek aan energie). Bijgevolg wordt de verzameling van energie, het vinden en exploiteren van de bronnen ervan, algemeen beschouwd als een totale vanzelfsprekendheid, altijd positief en dus het erkennen waard. Men kan kritiek hebben op het gebruik van bepaalde energiebronnen, die - zoals kernenergie - als vervuילend en gevaarlijk worden beschouwd, maar niet op de behoefte aan energie zelf. En dit verklaart waarom enerzijds veel tegenstanders de neiging hebben kritiek te leveren op de arrogantie waarmee besluiten worden genomen om de verschillende energieprojecten vooruit te helpen en op wat deze besluiten op technisch niveau inhouden, in plaats van kritiek te leveren op de doelstellingen ervan. Anderzijds verklaart het waarom de voorstanders van deze projecten de grootste verbazing veinzen wanneer men durft te belemmeren wat in hun ogen min of meer de voortzetting van het leven op aarde is.

In de Verenigde Staten en Canada is het doelwit van de protesten bijvoorbeeld een oliepijpleiding. Nu de Dakota Access Pipeline (DAP) bijna klaar is en de lengte van de 2.000 kilometer die North Dakota van Illinois scheidt, is voor veel inheemse Amerikaanse stammen - te beginnen met de Sioux - in staat van oorlog. Naast de gebruikelijke petitie en oproepen aan de autoriteiten (afgelopen september waren het er ruim 33.000), bereidden de afstammelingen van Sitting Bull[1] afgelopen september een kamp voor dat een centrum moest worden voor cultureel behoud en spiritueel verzet tegen de oliepijpleiding (kan het kamp iets willen?) en waar duizenden demonstranten kwamen (waaronder veel witte mensen). En waar twee rivieren samenkomen - op een plek die door veel ‘indianenstammen’ als heilig wordt beschouwd - werden vele demonstraties gehouden, waarbij gewelddadige botsingen met de ordestrijdkrachten uitbraken. Het lijkt erop dat de Sioux zich verzetten tegen de oliepijpleiding die door hun grondgebied loopt omdat deze historische en religieuze plaatsen die belangrijk zijn voor hun geschiedenis zou vernietigen en hun watervoorraden in gevaar zou brengen, en omdat de stam niet voldoende betrokken is geweest.

Terwijl de andere partij - Energy Transfer Crude Oil - volhoudt dat deze oliepijpleiding niet alleen het veiligste en meest milieuvriendelijke en economisch verantwoorde systeem voor het vervoer van olie is, maar ook de Verenigde Staten zou helpen minder afhankelijk te worden van politiek instabiele landen en duizenden banen zou scheppen.

Over de grens in Canada heeft iemand op 15 januari jl. met ter plaatse beschikbare machines een deel van een andere oliepijpleiding in aanbouw uitgegraven en vernield, waarbij 700.000 dollar schade werd aangericht (maar geen milieuschadelijke stoffen lekten). Het gebied rond Hythe is rijk aan traditie, met honderden directe

acties tegen gas- en oliepijpleidingen in de afgelopen decennia. Even buiten Hythe woonde de christelijke commune onder leiding van Wiebo Arienes Ludwig (de John Brown van de strijd tegen de gas- en olie-industrie), die in 2011 aan kanker overleed na veel juridische problemen te hebben doorstaan (op verdenking van het feit dat hij de auteur was van sommige acties, werd hij gearresteerd toen hij dynamiet kocht van een politie-infiltrant). Een maand geleden, na de laatste sabotage, verklaarde een functionaris van de Canadese Vereniging van Oliepijpleidingen voor Energieproductie somber: "Als er individuen zijn die schade willen aanrichten, kunnen ze op het terrein komen en die schade aanrichten, ondanks de aanwezigheid van beveiligingspersoneel op het terrein, terwijl de beveiligingsmensen aan de andere kant staan."

In het gebied Niederzier in Westfalen ligt de beroemde Hambachmijn. Bruinkool in plaats van olie. Hij is actief sinds 1978, beslaat 34 vierkante kilometer en heeft een diepte van 450 meter. Hambach is het grootste door mensen gemaakte gat in Europa. In de loop van de laatste jaren zijn in dit gebied hele dorpen van de aardbodem weggevaagd, opgeslokt door de bruinkoolindustrie, die nu nog belangrijker wordt geacht om te voorkomen dat men zijn toevlucht moet nemen tot kernenergie. En nu bedreigt de geplande extra uitbreiding van de mijn ook het gelijknamige bos, dat talloze mensen momenteel willen redden. Er zijn er die kleine hutten in de bomen bouwen om er te wonen en zo de ontbossing ervan tegen te gaan, en er zijn er die zich toeleggen op andere verstorende activiteiten. Onder deze laatsten zijn er die de nacht van 25 november hebben afgewacht om enkele structuren van multinational RWE in het gebied van de mijn met vuur aan te vallen. Begin januari van dit jaar 2017 gingen de sporen van de spoorlijn naar de mijn in vlammen op[2].

In Frankrijk daarentegen zijn het zowel de hoogspanningsleidingen als de windparken die aan de kaak worden gesteld. In de Haute-Durance zijn de sabotages niet meer te tellen, die de afgelopen jaren zijn gepleegd om te protesteren tegen een project dat volgens het RTE (netwerk voor energietransport) een waar wonder had moeten bewerkstelligen: namelijk het mogelijk maken om door de aanleg van twee nieuwe hoogspanningslijnen met honderden masten niet alleen de ontwikkeling van hernieuwbare energie te garanderen, maar ook de ontwikkeling van de biodiversiteit van het grondgebied! (sic!)

De afhankelijkheid van kernenergie speelt ook een belangrijke rol bij de verspreiding van windmolenparken, die in vele zones van Frankrijk zijn gepland (evenals die welke reeds aanwezig zijn in Apulië en op vele andere plaatsen in Italië). Maar zelfs in dit geval is er geen gebrek aan verzet en directe acties die de voorstanders van zogenaamde schone energie ontmoedigen.

Zoals de ambtenaren van het bedrijf Epuron - de multinational die verantwoordelijk is voor het windmolenpark in Saint Sulpice les Feuilles - die protesteren tegen een fundamenteel verzet van mensen die geen argumenten hebben, terwijl "wij ons volledig inzetten voor de transparantie- en informatiekaart". Zij promoten een hernieuwbare, niet-vervuilende energiebron en begrijpen daarom niet waarom er in het hele land aanvallen zijn geregistreerd op windturbines die zijn geïnstalleerd om de kracht en de consistentie van de wind te meten: tussen 4 en 5 april 2016 stortte die van Fertrève in de regio Amognes in, geïnstalleerd door VSB op een stuk eigendom van de burgemeester van het dorp; tussen 31. oktober en 1 november stortte de installatie in Chatenay-sur-Seine, die het jaar daarvoor door de firma Neoen was geïnstalleerd, in; de volgende nacht, tussen 1 en 2 november, verloren de burgers van Doizieux (voor de tweede keer in enkele maanden) de door de firma Abowind gebouwde constructie. Volgens de burgemeester van dit laatste dorp was het een "daad van vandalisme gepleegd door een kleine groep totaal onverantwoordelijke mensen die geen andere bestaansredenen hebben dan de intolerantie en het geweld waarvan zij het bewijs leveren." Meer recentelijk, in de nacht van 11 op 12 februari, heeft het "dissidente actiecollectief Wind en Woede" de windturbine in Saivagné neergehaald, tot groot ongenoegen van RES, het verantwoordelijke bedrijf. Net als in Finland is niet iedereen bereid om Fennovoima - een partner van het Russische staatsbedrijf Rosatom, het enige bedrijf ter wereld dat alles kan leveren wat nodig is voor de exploitatie van kernenergie - toe te staan de kerncentrale van Hanhikivi aan de Botnische Golf te bouwen, een project waarbij verschillende internationale bedrijven betrokken zijn. Naast protestkampen en na een sabotage van een machine op de bouwplaats in Pyhäjoki in juni 2015, heeft de Brand in het voorjaar van 2016 eerst apparatuur van het met de veiligheid belaste bedrijf vernield en vervolgens de toegangsweg naar de bouwplaats geblokkeerd om uiting te geven aan de afwijzing van elke dialoog, confrontatie of onderhandeling.

Het spreekt vanzelf dat elke tegenstander van de verschillende projecten die overal ter wereld worden gebouwd, zijn eigen goede redenen heeft om te vechten, van het beschermen van tradities tot het beschermen van de natuur en zijn eigen leven. Maar er zijn ook meer algemene vragen die zelden aan bod komen, al was het maar omdat ze de beschaving zelf waarin we leven in twijfel zouden trekken. Eén voor iedereen: wat is het doel van alle energie in de huidige maatschappij?

Wanneer staatsambtenaren en door multinationals gedelegeerde bestuurders het hebben over energie en de noodzaak om nieuwe bronnen te vinden - of het nu gaat om kernenergie of windenergie, kolen of gas - wat bedoelen ze dan? Om welke reden maken zij zich op om 7,4 miljard ton olie uit de Bakken Formation in North Dakota te halen of om jaarlijks 30 miljoen ton kolen uit de Hambach-mijn te halen? Maken zij zich zorgen dat ons voedsel niet rot in de koelkasten, dat het licht niet uitgaat in onze huizen of dat we niet in de problemen komen bij onze dagelijkse taken, of eerder dat de productie van goederen doorgaat, dat de oorlogsmachine gevoed wordt, dat er nooit een tekort is aan de brandstof van uitbuiting en controle? Het is een van die banaliteiten die men geneigd is te vergeten, ook al is ze 24 uur per dag bij ons: Energie wordt gebruikt om deze wereld in beweging te houden, om haar te laten functioneren, en ze is zeker niet gemaakt voor mensen. Misschien is de beste manier om dit te begrijpen, te kijken naar de geschiedenis van energie.

Een geschiedenis die is overgeleverd op basis van een leugen, namelijk die van de energietransities. Zulke overgangen bestaan niet, ze hebben nooit bestaan. Er is nooit een overgang geweest van hout naar kolen, dan van kolen naar olie, dan van olie naar kernenergie ... De geschiedenis van energie kent geen wendingen, alleen **toevoegingen**. En dit onthult een andere leugen, die van de alternatieve energiebronnen die moeten worden gebruikt om het gebruik van vervuilende bronnen te vermijden. In werkelijkheid heeft onze maatschappij de neiging om te accumuleren in plaats van te vervangen. Het feit dat sommige regeringen het gebruik van een bepaalde energiebron vermijden, komt zeker niet voort uit ethische overwegingen, maar uit een strategische keuze.

Duitsland, bijvoorbeeld, is weliswaar leider op het gebied van zonne-energie en voornemens (voorlopig) geen gebruik te maken van kernenergie, maar tegelijkertijd 's werelds grootste producent van energie uit kolen, die zeer vervuilend is (de Hambachmijn zou de op drie na meest vervuilende mijn in Europa zijn). En in al die jaren is het verbruik van kolen, hoewel lager dan dat van olie, alleen maar toegenomen. Er worden tegenwoordig meer kolen verbrand dan vroeger.

Historisch gezien gehoorzamen de overgangen/toevoegingen op energiegebied niet aan een interne logica van vooruitgang (de eerste stoommachines waren zeer duur en inefficiënt) en zelfs niet aan een logica van het overwinnen van een tekort (de Verenigde Staten gebruikten kolen, hoewel zij enorme bossen hadden). **Wat overheerste was altijd de logica van de macht, politieke en militaire beslissingen.** Het geval van de kolen is exemplarisch. Haar belangrijkste rol is namelijk gekoppeld aan de Noord-Amerikaanse hegemonie. De kosten van olie zijn gedurende de hele 20e eeuw altijd hoger geweest dan die van kolen, zowel in Europa als in de VS. De stijging ervan zou dus uit zuiver economisch oogpunt onverklaarbaar zijn. Hoewel kolen minder duur zijn, heeft het toch een enorme zwakte: het moet stuk voor stuk uit de mijnen naar boven worden gehaald, op konvoeien worden geladen, langs spoorwegen of rivieren worden vervoerd en vervolgens in hoogovens worden geladen die moeten worden gevoed, gecontroleerd en gereinigd. Dit betekent dat kolen degenen die het winnen - de mijnwerkers - in staat stelt de energiestroom te verstoren die de economie voedt. Hun eisen konden dus niet worden genegeerd door de heersende klasse, die aan het eind van de 19e eeuw in de strijd van de mijnwerkers de kiem zag die leidde tot het ontstaan van syndicaten en massapartijen, de uitbreiding van het algemeen kiesrecht en de uitvaardiging van wetten inzake sociale zekerheid. De "petroleumisering" van de wereld houdt dus verband met de poging van de Amerikaanse regering om de arbeidersbeweging te verzwakken. Olie wordt aan de oppervlakte geproduceerd, is gemakkelijker te controleren en te vervoeren, en vereist minder arbeiders met onder elkaar zeer verschillende taken (wat de vorming van sterke arbeidersorganisaties belemmert). Een van de doelstellingen van het Marshallplan was juist de Europese landen - besmet met het subversieve virus dat in de eerste helft van de vorige eeuw tot talrijke opstanden had geleid - ertoe aan te zetten de kolen te vervangen door olie, en daartoe werden aanzienlijke middelen uitgetrokken voor de bouw van raffinaderijen.

De energie die particulieren in hun woningen verbruiken, zo verheven door de commercials van multinationale energiebedrijven, is volstrekt irrelevant vergeleken met de energie die nodig is voor de civiele en militaire industrie.

Eén enkel bedrijf kan jaarlijks evenveel energie verbruiken als de inwoners van een hele stad voor hun huishoudens verbruiken. Om nog maar te zwijgen van de oorlog, die energie verslindt op een onvoorstelbaar niveau. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verbruikte elke Amerikaanse soldaat een gallon (3,7 liter) petroleum per dag. Het verbruik steeg tot 9 gallons (33,3 liter) tijdens de Vietnamoorlog, 10 gallons (37 liter) tijdens Desert Storm en 15 gallons (55,5 liter) tijdens de Tweede Golfoorlog. De nieuwe oorlogsmachines verbranden zoveel energie dat hun verbruik niet langer wordt gemeten in liters per 100 km, maar in liters per uur. Een F-15 gevechtsvliegtuig verbrandt 7000 liter paraffine per uur, een B-25 bommenwerper 12 000 liter. In 2006 verbruikte de Noord-Amerikaanse luchtmacht alleen al 9,62 miljard liter paraffine. Dit zijn voorbeelden en overwegingen die ons doen nadenken over enkele fundamentele vragen: *waarvoor wordt energie eigenlijk gebruikt en wie profiteert van de aanschaf ervan?*

Dat de wereld aan de rand van de afgrond staat, is een besef, of zelfs een intuïtie, die steeds breder wordt en die door geen enkele mediatechnologische verdooving kan worden tegengehouden. Nadat elke revolutionaire horizon uit de geschiedenis is gewist, doemt alleen die vernietiging op voor een bezweten mensheid - overgeleverd aan oorlogen, rampen en epidemieën, vlucht en wat dies meer zij - die nu zelfs voor de meest optimistische deskundige waarschijnlijk wordt. Er zijn geen reddingsboten op onze samenleving - Titanic. Voor hen die het wachten niet willen doorbrengen in gebed of onverschilligheid, en voor hen die niet van plan zijn te kapituleren voor fatalisme, is er geen twijfel mogelijk: alles blokkeren is het minste wat men kan proberen te doen.

Daarnaast vormen de strijden die overal ter wereld worden gevoerd tegen de uitbuiting van energiebronnen een aanzet tot de discussie. De diversiteit en tegenstrijdigheid van hun oorzaken mag niet misleidend zijn. Zeker, in tegenstelling tot het verleden is het in het derde millennium mogelijk dat het verlangen naar subversie op een bepaald vlak samenvalt met de hoop op overleving, dat gebied dat de 'technische reproductie van het bestaande' wil voorkomen. Maar het is een ontmoeting die gedoemd is uit te lopen op een botsing, omdat het duidelijk is dat een deel van het probleem niet tegelijkertijd een deel van de oplossing kan zijn. *Om los te komen van alle energie die alleen voor politici en profiteurs nodig is, moet men los willen komen van degenen die deze energie zoeken, exploiteren, verkopen, gebruiken.* De energetische behoeften van een hele beschaving - die van geld en macht - kunnen zeker niet worden bestreden door alleen eeuwenoude olijven te respecteren of door bossen en stranden te beschermen die al behoorlijk vervuild zijn. Alleen **een andere opvatting van het leven, van de wereld, van relaties** kan dat doen. Alleen een dergelijke opvatting kan energie - qua gebruik en behoefte, en dus ook qua structuren - en daarmee deze beschaving zelf ter discussie stellen.

En dit is de nachtmerrie van elke man met macht, bezorgd om zijn eigen privileges en inkomen. Het is geen toeval dat de bureaucraten van de Europese Unie energie als een van hun meest gevoelige onderwerpen hebben genoemd: energiebronnen zijn "kritieke infrastructuren" die tot elke prijs moeten worden beschermd. Dat is de reden waarom de regering heeft besloten dat het TAP (Trans Adriatic Pipeline) een "strategisch" werk is. In zekere zin weet hij dat de mensen goed (zelfs beter) kunnen leven zonder al die energie; de staat daarentegen kan dat niet.

Als deze wereld zou worden beroofd van de energie die haar in stand houdt, wat zou er dan gebeuren? Zou deze apocalyps, door de hoeders van de orde afgeroepen, gepaard gaan met de blokkade van industrie en grondstoffen - met de herhaaldelijk aangehaalde bijkomstigheïd van verkrachtingen, lynchpartijen en diverse bloedbaden - of zou er eerder een andere manier van leven ontstaan, eenvoudiger en bedachtzamer? Net zomin als de behoefte aan sociale organisatie ons de staat doet accepteren, of de behoefte aan activiteit ons werk doet aanvaarden, doen zij ons bij de behoefte aan energie kerncentrales of windmolenparken, oliebronnen of gaspijpleidingen aanvaarden. Het gaat er niet om deze dodelijke maatschappij schone of economische energie te geven - het enige probleem dat de burgerlijke technici van de afnemende groei met hartstocht vervult - het gaat erom deze maatschappij te beëindigen.

Het afsluiten van energie, het verzet tegen de oude en nieuwe energiebronnen, is helemaal niet bedoeld om de mensheid terug te laten vallen in een sombere duisternis - integendeel, het is een weddenschap op een toekomst die ooit vrij kan zijn van de druk van het overleven en de bevelen van de politiek en de economie, een toekomst van autonomie die door iedereen ontdekt kan worden.

Opgenomen in het boek: "Die Smartifizierung der Macht, Beiträge zu einer Offensive gegen das technologische Netz"; Edition Irreversibel; voorjaar 2018

nl.anarchistlibraries.net

nn

Waarvoor dient energie?

Hoofdstuk uit het boek: "Die Smartifizierung der Macht, Beiträge zu einer Offensive gegen das technologische Netz"

maart 2017

www.indymedia.nl

Boek is verkrijgbaar via: rupture.noblogs.org

Tekst van een flyer, die eind maart 2017 in Italië verdeeld werd. Originele titel: "A cosa serve l'Energia?",
vertaald vanuit het Duits: anarchistischebibliothek.org

a-bieb.nl